

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.11.1963, sp. zn. 4 Tz 37/63, ECLI:CZ:NS:1963:4.TZ.37.1963.1

Číslo: 22/1964

Právní věta: Ustanovení § 213 odst. 1, odst. 2 tr. zák. je ustanovením navazujícím na § 20 písm. a) zák. o MLS o provinění proti rodinným vztahům a zájmům zdravého vývoje mládeže. Rozdíl mezi těmito dvěma ustanoveními je ve stupni nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost. O trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 nebo odst. 2 tr. zák. půjde proto tehdy, jestliže neplnění zákonné vyživovací nebo zaopatřovací povinnosti nebo vyhýbání se takové povinnosti bude soustavné a po delší dobu trvající. V ostatních případech půjde o citované provinění.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.11.1963

Spisová značka: 4 Tz 37/63

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Alimentace, Provinění, Zanedbání povinné výživy

Předpisy: 38/1961 Sb. § 20 140/1961 Sb. § 213

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1964 sb. rozh.

Ustanovení § 213 odst. 1, odst. 2 tr. zák. je ustanovením navazujícím na § 20 písm. a) zák. o MLS o provinění proti rodinným vztahům a zájmům zdravého vývoje mládeže. Rozdíl mezi těmito dvěma ustanoveními je ve stupni nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost. O trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 nebo odst. 2 tr. zák. půjde proto tehdy, jestliže neplnění zákonné vyživovací nebo zaopatřovací povinnosti nebo vyhýbání se takové povinnosti bude soustavné a po delší dobu trvající. V ostatních případech půjde o citované provinění.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 29. listopadu 1963 – [4 Tz 37/63](#))

Okresní soud v Litoměřicích rozsudkem z 22. 2. 1963 sp. zn. 4 T 48/63 uznal obžalovanou vinnou trestným činem podle § 213 odst. 1 tr. zák. a uložil jí trest 6 měsíců nepodmíněného odnětí svobody.

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud zrušil tento rozsudek v celém rozsahu a věc vrátil okresnímu soudu v Litoměřicích s tím, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Trestného činu se obžalovaná podle rozsudku dopustila tím, že od roku 1959 do 5. 10. 1962 se řádně nestarala o výchovu svého syna nar. 25. 10. 1955, ponechávala jej často bez dozoru, neopatřovala mu řádnou výživu ani ošacení, takže se o něj museli starat cizí lidé a její otec a nakonec syn musel být umístěn v dětském domově.

Tento rozsudek soudu prvního stupně se stal pravomocným.

Okresní soud neučinil v tomto případě úplná a správná skutková zjištění a v důsledku toho ani po stránce právní náležitě věc neposoudil.

Hlavní líčení bylo provedeno v nepřítomnosti obžalované. Obžalovaná při výslechu v přípravném řízení doznala, že jen v několika málo případech se stalo, že její syn byl bez dozoru a šel k dědovi. Stalo se však také, že družka jejího otce syna nevzala domů, jak obžalovaná předpokládala, a proto někteří občané jej pak vzali k sobě. Stalo se to prý v případech, kdy obžalovaná pracovala na odpolední směně nebo šla na návštěvu k přítelkyni a syna nechala doma. Přiznala, že někdy také přišla z odpolední směny domů až příští den, avšak měla za to, že syn je u jejího otce.

Provedenými důkazy správně soud zjistil, že obžalovaná skutečně ve více případech odcházela z domu a ponechávala svého syna bez dozoru, čímž se stalo, že syn se toulal po obci i v pozdních hodinách večerních. V takových případech si jej někteří občané brali na noc k sobě. Ve většině případů byl však syn u otce obviněné. Tímto jednáním obžalované nebylo náležitě postaráno o výchovu dítěte obžalované a proto dítě bylo na základě rozhodnutí soudu dáno dne

5. 10. 1962 do ústavní výchovy.

Okresní soud však v rozporu s provedenými důkazy vzal za prokázáno, že takto obžalovaná jednala již od roku 1959 a tím po dlouhou dobu.

Z výpovědi obžalované je patrné, že tato se rozvedla v roce 1959. Podle výpovědi otce obžalované, pracovala obžalovaná po této době u různých podniků, a proto její syn byl dáván do školky nebo byl u svědka, popřípadě u občanky, která byla zaměstnána ve školce jako uklízečka. Podle výpovědi svědkyně R. bylo to hlavně v zimním období roku 1962, když se obžalovaná o syna nestarala a chodila pozdě domů. Svědkyně S potvrdila, že si pamatuje na jeden takový případ, kdy syn obžalované byl v pozdních večerních hodinách sám doma, což bylo začátkem měsíce října 1962. Také v návrhu konečného opatření vypracovaném orgány vyšetřování je uvedeno, že obžalovaná, která požívala dříve dobré pověsti, tuto si pošramotila v roce 1962 tím, že se nestarala o svého syna.

Závěr okresního soudu učiněný o délce trvání jednání, které podle názoru okresního soudu vykazuje znaky trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., není prodložen dostatečnými důkazy.

V souvislosti s uvedeným pochybením nutno přezkoumat též právní posouzení věci.

Trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. Je tedy tímto ustanovením postihována činnost spočívající v tom, že pachatel úmyslně nebo z nedbalosti neplní vůbec nebo v náležitém rozsahu svoji zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, anebo že se plnění této své zákonné povinnosti úmyslně vyhýbá (§ 213 odst. 2 tr. zák.). Jde zde především o případy neplacení soudem stanoveného výživného. Svědčí o tom zvláštní ustanovení o účinné lítosti podle § 214 tr. zák., podle něhož trestnost zanedbání povinné výživy (§ 213 tr. zák.) zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve než soud

prvého stupně počal vyhlašovat rozsudek. Ustanovení § 213 tr. zák. postihuje ovšem i další případy neplnění povinnosti rodičů vůči dětem, jak jsou zakotveny v zákoně o právu rodinném o výživě nebo zaopatřování.

Jednání, spočívající v náležitém zabezpečení dítěte před hladem a nemocemi, je jednou z povinností rodičů. Ustanovení § 213 tr. zák. proto postihuje nejen toho rodiče, který druhému rodiči řádně nepřispívá soudem stanovenou částkou na výživu dítěte, ale i toho rodiče, který vyživovací příspěvek přijímá, ale o zaopatření a stravování dítěte se náležitě nestará. Aby šlo o trestný čin, vyžaduje zákon určitý, nikoliv nepatrný, stupeň nebezpečnosti činu pro společnost.

Je proto důležité zjištění délky doby, po kterou takto bylo obžalovanou postupováno, soustavnost a rozsah takového počínání, jakož i jeho následek. Jako trestný čin podle § 213 tr. zák. nelze pro nedostatečný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost postihnout takové případy, kdy matka se řádně nestará o výživu a ostatní životní důležité potřeby dítěte jen v ojedinělých případech. Takové jednání, které nedosahuje svojí intenzitou takového stupně nebezpečnosti pro společnost, aby mohlo být posouzeno jako trestný čin, lze postihnout jako provinění podle § 20 písm. a) zák. č. 38/61 Sb.

Nejvyšší soud proto na základě důvodné stížnosti pro porušení zákona napadené rozhodnutí okresního soudu zrušil a vrátil mu věc k novému projednání a rozhodnutí. Při novém projednání věci musí okresní soud doplnit řízení důkazy potřebnými k posouzení rozsahu, soustavnosti, jakož i následků zavinění obviněné a potom znovu posoudit, zda vykazuje její jednání znaky trestného činu podle § 213 odst. 1 tr. zák. nebo provinění podle § 20 písm. a) zák. č. 38/61 Sb.